

Δραστηριότητες βιωματικής μάθησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και στα δικαιώματα των προσφύγων

Με την υποστήριξη:

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

Συμβίωση: Σχέδιο Δράσης για την προώθηση της ανεκτικότητας και την πρόληψη του ρατσισμού στο σχολείο

Μια ιστορία του Γ 3

Στόχοι:

- Να αναζητήσουν οι μαθητές λύσεις για την αντιμετώπιση περιστατικών άσκησης βίας στην καθημερινότητά τους, μέσα από μια βιωματική προσέγγιση (παιχνίδι ρόλων)
- Να επικοινωνήσουν και να πειραματισθούν, ώστε να είναι πιο ενήμεροι σε σχετικά ζητήματα
- Να κινητοποιηθούν οι μαθητές στο να παίρνουν μέρος στη λήψη αποφάσεων και στην αποτροπή επανάληψης βίαιων συμπεριφορών

Διάρκεια: 2-3 ώρες (ανάλογα, αν οι μαθητές θα φτιάξουν δική τους ιστορία ή αν θα χρησιμοποιήσουν αυτή που δίνεται παρακάτω)

Προτεινόμενες τάξεις: Γ' Γυμνασίου – Γ' Λυκείου (με προσαρμογές και για μικρότερες τάξεις)

Τι χρειαζόμαστε: Ένα χώρο ικανό να χωρέσει τη δράση

Πηγή: Περιοδικό εκπαίδευση & θέατρο, άρθρο του Συνηγόρου του Παιδιού, Γιώργου Μόσχου³⁵

Θέματα: Βία, διαχείριση συγκρούσεων, σχολική βία

Περιγραφή:

1. Χωρίζουμε τους μαθητές σε ομάδες και ζητάμε να συνθέσουν μια ιστορία από πραγματικά περιστατικά βίας που μπορεί να τους έχουν συμβεί. Εναλλακτικά μπορούμε να διαβάσουμε την παρακάτω ιστορία:

«Ο Δημήτρης, ο Αλή, η Μαρίνα και η Σοφία είναι συμμαθητές στην Γ' Γυμνασίου. Ο Δημήτρης είναι πρόεδρος του πενταμελούς και λάτρης του γκράφιτι, ο Αλή είναι φίλος του, από το Πακιστάν, και μαθητής χαμηλών επιδόσεων, η Σοφία είναι καλή μαθήτρια, πολλοί μάλιστα την αποκαλούν φυτό, και η Μαρίνα είναι ένα δυναμικό κορίτσι που ασχολείται με τις πολεμικές τέχνες, αλλά βαριέται αρκετά το σχολείο. Ο κύριος Πέτρος είναι ο γυμναστής τους. Το Γ3, το τμήμα στο οποίο πηγαίνουν οι 4 πρωταγωνιστές της ιστορίας μας, βιώνει συχνά εντάσεις και αντιπαραθέσεις ανάμεσα στους μαθητές και η διευθύντρια του σχολείου το έχει χαρακτηρίσει ως «το πιο άτακτο τμήμα». Ο κ. Πέτρος προσπαθεί να προσεγγίσει τα παιδιά και να αποκαταστήσει τις σχέσεις τους.

Μια Δευτέρα πρωί στον κεντρικό τοίχο του σχολείου, στο προαύλιο, ανακαλύπτουν όλοι γραμμένα υβριστικά συνθήματα για κάποιους καθηγητές. Η διευθύντρια, εκνευρισμένη, ζητά

35. Εκπαίδευση & θέατρο, τ. 14, Αντιρατσιστική εκπαίδευση, εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα, Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα, 2013.

στην πρωινή συγκέντρωση, αν υπάρχουν μαθητές που γνωρίζουν ποιος μπήκε στο σχολείο το Σαββατοκύριακο και τα έγραψε, να της το αναφέρουν ή τουλάχιστον κάποιοι μαθητές να πάρουν την πρωτοβουλία να τα σβήσουν.

Ο κ. Πέτρος συναντά τους μαθητές του Γ3 και τους λέει: «Θέλετε να αναλάβει το τμήμα σας να τα σβήσει και να βάψει τους τοίχους; Εγώ θα σας βρω χρώματα. Έτσι θα δείξετε ένα καλό πρόσωπο στο σχολείο». Στην αρχή τα παιδιά της τάξης αντιδρούν: «Θα είναι σα να δηλώνουμε ότι το κάναμε εμείς», λένε κάποιοι. Ο Δημήτρης όμως, ως πρόεδρος, λέει: «Εγώ δέχομαι να τα σβήσουμε με την προϋπόθεση όμως ότι θα μας δώσετε έναν τοίχο να φτιάξουμε μια ζωγραφιά με γκράφιτι, όπως θέλουμε εμείς». Η τάξη συμφωνεί τελικά ύστερα από συζήτηση να πάει αυτό το αίτημα στη διευθύντρια. Ο κ. Πέτρος παίρνει τη σύμφωνη γνώμη της διευθύντριας και την ώρα της γυμναστικής ανακοινώνει στους μαθητές ότι θα αναλάβουν οι ίδιοι να βάψουν τους τοίχους εκεί όπου υπάρχουν συνθήματα, αλλά θα χωριστούν σε μικρές ομάδες και θα αναλάβει κάθε ομάδα κάθε μέρα από έναν τοίχο. Στην πρώτη ομάδα ορίζονται ως μέλη ο Δημήτρης, ο Αλή, η Μαρίνα και η Σοφία. Η Μαρίνα αντιδρά, λέγοντας ότι δε θέλει να είναι στην ίδια ομάδα με τον Αλή και ζητάει να αλλάξει ομάδα, αλλά ο γυμναστής τους λέει: «Θα πρέπει να μάθετε να συνεργάζεστε».

Την ώρα που η ομάδα παίρνει μπογιές και πάει να βάψει, ο Αλή κάνει πλάκες, πειράζοντας τη Σοφία που δε θέλει να πιάσει μπογιές στα χέρια της για να μη λερωθεί και κάποια στιγμή της ρίχνει μπογιά στα μαλλιά. Η Μαρίνα εκνευρίζεται και του λέει: «Αρκετά σε έχουμε ανεχτεί εδώ μέσα με τις βλακείες σου». Του δίνει μια μπουνιά, οι δυο τους πιάνονται στα χέρια και ο Δημήτρης προσπαθεί να τους χωρίσει. Ο γυμναστής τους βλέπει κάποια στιγμή και τους φωνάζει να σταματήσουν να μαλώνουν. Κάνει κάποιες παρατηρήσεις στη Μαρίνα που είναι περισσότερο εκνευρισμένη και δε συγκρατείται. Τότε εμφανίζεται η διευθύντρια και μόλις καταλαβαίνει τι γίνεται, τους λέει ότι ακυρώνεται η δυνατότητα να κάνουν το γκράφιτι στον τοίχο που ήθελαν.

Την άλλη μέρα ο Αλή έρχεται στο σχολείο τραυματισμένος στο πρόσωπο και είναι πολύ φοβισμένος. Ο γυμναστής τον ρωτάει κατ' ιδίαν τι έχει. Αυτός απαντά ότι η Μαρίνα με κάποιους φίλους της του επιτέθηκαν έξω από το σχολείο και τον χτύπησαν απειλώντας ότι θα το ξανακάνουν. Ο κ. Πέτρος καλεί τα τέσσερα παιδιά της ομάδας να συζητήσουν τι έγινε. Ο Δημήτρης λέει ότι εξαιτίας της φασαρίας που έγινε, με ευθύνη της Μαρίνας, έχασαν την ευκαιρία να φτιάξουν το γκράφιτι. Οι τέσσερις μαθητές είναι όλοι θυμωμένοι για διαφορετικούς λόγους ο καθένας. Ο γυμναστής προσπαθεί να βρει μια λύση για να ηρεμήσει την ομάδα».

2. Χωρίζουμε την τάξη σε πέντε μικρότερες ομάδες και αναθέτουμε σε καθεμία να συζητήσει για έναν από τους πέντε ρόλους της ιστορίας, απαντώντας στα ερωτήματα:

- Τι νιώθει ο ρόλος σας τη στιγμή που ξανασυναντιέται η ομάδα (στο τέλος της ιστορίας);
- Ποιος πιστεύει ότι φταίει για τον καυγά;
- Τι νομίζει ότι πρέπει να γίνει για να ηρεμήσει η κατάσταση;

3. Αναπαριστούμε την ιστορία «ζωντανεύοντας» τις σκηνές του καυγά και της συζήτησης με το γυμναστή. Κάθε ρόλος παίζεται από έναν εκπρόσωπο της ομάδας που συζήτησε γι' αυτόν. Μετά το τέλος της αναπαράστασης καλούμε τους ήρωες να καθίσουν σε καρέκλες και οι θεατές έχουν τη δυνατότητα να τους κάνουν ερωτήσεις, προσπαθώντας να ξεκαθαρίσουν περισσότερο τους ρόλους, τα κίνητρα καθώς και τα συναισθήματά τους (τεχνική της «ανακριτικής καρέκλας»).
4. Ξαναπαίζουμε τις σκηνές του καυγά και της συζήτησης με το γυμναστή με άλλα άτομα από τις ομάδες, αλλά η δεύτερη σκηνή εμπλουτίζεται περισσότερο με τις οπτικές των πέντε ηρώων που έχουν προκύψει από το προηγούμενο βήμα. Μπορούμε να επαναλάβουμε την «ανακριτική καρέκλα» και να ξαναζωντανέψουμε την ιστορία κι άλλη φορά, εμπλουτίζοντάς την, πάντα με νέους πρωταγωνιστές.
5. Προτού ολοκληρώσει κάθε ομάδα τη συνάντησή της, κάθε μαθητής διαλέγει ένα ρόλο για τον οποίο έχει μια «συμβουλή» για το μέλλον, έτσι ώστε να αποφευχθεί η επανάληψη μιας παρόμοιας δύσκολης κατάστασης. Οι συμβουλές καταγράφονται και διαβάζονται δυνατά, ανά ρόλο.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Σχηματίζοντας κύκλο οι μαθητές συζητούν πώς ένιωσαν, τι κατάλαβαν και τι σκέφτονται έπειτα από τις δραματοποιήσεις, κυρίως μετά τη δεύτερη αναπαράσταση που έδωσε μια νέα διάσταση στην ιστορία. Ρωτάμε τους μαθητές, εάν κάποια πτυχή της ιστορίας (ρόλος, σκηνή) τους άγγιξε με βάση τις εμπειρίες τους, δηλαδή αν έχουν βρεθεί σε αντίστοιχη θέση ή έχουν δει αντίστοιχη σκηνή στο περιβάλλον τους. Επισημαίνουμε πόσο σημαντικό είναι να βλέπουμε τέτοια περιστατικά και κάθε ρόλο πολύπλευρα, αναζητώντας λύσεις που επιτρέπουν την καλύτερη δυνατή επικοινωνία και συνεργασία σε κάθε ομάδα.

Ιδέες για τη συνέχεια

Οι μαθητές μπορούν να εξελίσουν την ιστορία όσον αφορά το σενάριο, τη σύγκρουση, την πολυπλοκότητα των ρόλων, και να την παρουσιάσουν σε άλλες ομάδες/τάξεις του σχολείου. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να ζητηθεί από τους θεατές να ακολουθήσουν τα βήματα 2 έως 5 και να γίνει μια αντίστοιχη επεξεργασία.

Επίσης, η ανάλυση και η επεξεργασία της ιστορίας μπορεί να γίνει σε παραλληλισμό με τα δικαιώματα του παιδιού: πού παραβιάζονται, ποια είναι τα όρια, πώς μπορεί να αλλάξει μια κατάσταση κ.λπ.

